

<http://www.uam.es/departamentos/filoyletras/hmedieval/c02201b.jpg>

L'Edat Mitjana

Viatge al cor de la societat feudal

GUIA DE CONTINGUTS – 1c2a

L'Edat Mitjana és el període de la Història comprès entre l'Edat Antiga i l'Edat Moderna. Tradicionalment se situa a l'any 476 amb la caiguda de l'Imperi Romà d'Occident i la seva fi el 1492 amb el descobriment d'Amèrica. Una època de la nostra història que va durar aproximadament uns mil anys. Nosaltres us proposem un viatge al cor de la societat feudal dels segles XI-XIV. El que es presenta en aquesta guia es pot extrapolar a qualsevol poble o ciutat medieval d'Europa, amb les seves evidents diferències i peculiaritats.

Hi haureu de posar força imaginació i, sobretot, posar-vos dins la pell dels homes, dones, nens i nenes que van viure en aquella etapa històrica. ¿Com devia de ser la seva vida? ¿Divertida? ¿Ahorrida? ¿Eren molt religiosos? ¿Havien de treballar molt? ¿Tothom treballava? ¿Tothom tenia drets i deures com els que tenim ara? ¿Les cases eren confortables? ¿Tenien cura de la seva higiene? ¿Vestien a la moda? ¿I la condició de la dona?...

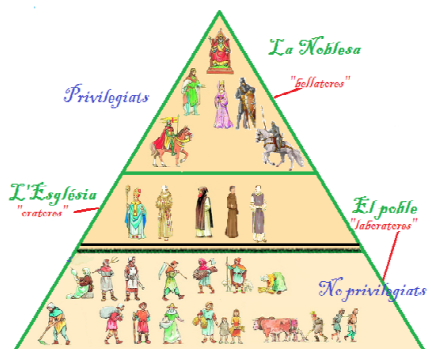
En un instant han sorgit moltes incògnites. Si ens parem a pensar, en sortiran moltíssimes més. Endinseu-vos en aquest viatge virtual i plantegeu-vos totes les hipòtesis que vulgueu. Us encoratgem a que busqueu tot allò que us suscitï la vostra curiositat.

http://i0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcTs_3Q32wdw1H-eR8T3Ww7vLvUeUdEiLP9teOunN-AWCeC92uQ

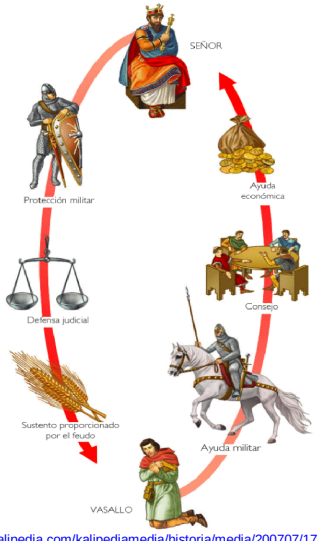
La societat medieval dels segles XI-XIV s'establí entre els que posseïen la terra –**feus** o grans extensions de terra– i els qui estaven mancats de terra o aquells que es van veure obligats a perdre la seva llibertat per tenir dret a una mica de terra que els permetés subsistir, essent aquests els que quedarien en el punt més baix de la jerarquia social. A partir d'aquesta realitat sorgeix la societat feudal amb una clara divisió entre **SENYORS I CAMPEROLS** o **PRIVILEGIATS I NO PRIVILEGIATS**.

Aquest sistema socioeconòmic rep el nom de **FEUDALISME**.

<http://www.google.es/imgres?q=edad+media&um=1&hl=es&client=firefox-a&sa=N&rls=org.mozilla.es:ES:official&biw=1920&bih=866&tbn=isch&tbnid=vZY5zey-hc-YKM:&imgrefurl=http://cmapspublic3.ihmc.us/rid%3D1HCMG2YBB-DK8418-2CF7T15%2520Edad%2520Media&docid=kk8-4-225P7R4LM&imgurl=http://cmapspublic3.ihmc.us/rid%25201HCMG5Z53-2859B0Q-JOB/Sociedad%2520de%2520la%2520Edad%2520Media.jpg&w=472&h=500&ei=WuuTgKQACtT4QSN5cmEdw&zoom=1>

La piràmide de població representa la divisió de la societat medieval per estaments: **els privilegiats: els nobles i l'Església** (10% de la població). Els nobles havien nascut per **lluitar i governar**. Tenien una sèrie de **privilegis** com no pagar impostos, tenir i portar armes, impartir justícia... i no treballar. Els membres de l'**Església** (cardenals, bisbes, abats, monjos...) **pregaven Déu i dirigien la cristiandat**. Tenien privilegis i cobraven impostos, el **delme** (10% de la renda). **Els no privilegiats:** camperols, artesans, serfs, pobres, marginats... **Treballaven la terra** i mantenien l'estament privilegiat pagant tributs o rendes en forma de diners o espècies. **No tenien privilegis ni drets.**

 http://ar.kalipedia.com/kalipedia/media/historia/media/20070717/hisuniversa/20070717klphisuni_68.Ees.SCO.png	Entre tots els grups socials s'establia un pacte de fidelitat (vassallatge). El rei era el senyor del noble i aquest últim esdevenia vassall del rei. Els nobles podien fer el mateix amb d'altres nobles. Així es formava una cadena de lligams personals que unia al rei amb tots els nobles del regne i a aquestos amb els camperols del seu feu. Aquesta cadena de lligams era la següent: els nobles donaven suport militar, consell i ajuda econòmica al seu rei o noble superior; a canvi, el rei o el noble oferia protecció militar, defensa judicial i manutenció (a través del feu). L'últim vassall de la piràmide era el camperol, que esdevenia en molts casos serf del noble, mantenint-lo amb el seu treball i tributs.
 http://l.bp.blogspot.com/-mhh7QYdc7E/TZnUR0kq8nI/AAAAAAAABJQ/ZbBmI8tBDTw/s320/caballeros+cruzados.jpg	Aquests pactes de fidelitat s'escenificaven en una cerimònia que constava de dues parts: l'homenatge i la investidura. A l'homenatge, el noble agenollat davant el monarca posava les seves mans entre les del rei, el besava la cara i li jurava fidelitat. A la investidura, el rei es comprometia a assegurar-li la seva protecció o li cedia un feu per ala seva manutenció i benefici; a canvi, el noble donava suport militar i consell al rei. El rei, els nobles i els cavallers formaven part de l'orde de cavalleria, que tenia com a ideals la valentia, la lleialtat al senyor, la fidelitat a la paraula donada i la defensa de vídues i pobres. Ser cavaller era molt costós perquè s'havia de tenir armadura, armes i un cavall (tot un luxe), a més d'un servent que s'ocupés de totes les seves pertinences.
 http://usuarios.multimania.es/historiador1969/images/entrenamiento.jpg	Des de petits, els fills del nobles, ja aprenien a ser "bons cavallers". La seva formació començava de la mà dels seus pares al castell on vivien. Cap els 10 anys se'ls enviava als castells d'altres senyors feudals. Servien com a patges i entretenien les dames amb música, llegint versos o jugant als escacs. Aprenien a portar l'armadura i usar les armes, a cavalcar utilitzant la llança, l'espasa i el mall. Entre els 18 o 21 anys, passaven a ser escuders, i començaven a lluitar al costat dels cavallers per adquirir experiència i impedir que fossin ferits o capturats.

http://3.bp.blogspot.com/_gTQCIRKIM-U/S10OIj1oTI/AAAAAAAAAO10/IllyUKszc0/s400/caballeros.jpg

La cerimònia d'armar cavaller seguia sempre uns passos: desdejuni, deixar l'espasa i armes a la capella, confessar-se... Després prenia un bany, se'l vestia amb un camisol blanc, una capa escarlata i unes calces marrons. A continuació, se li tallava el cabell (servitud). Després era equipat amb un cinturó blanc (puresa), uns esperons d'or (rapidesa per obeir Déu) i l'espasa de doble fil (justícia i lleialtat). A l'endemà, el jove s'agenollava davant el noble i aquest li cenyia als turmells un parell d'esperons d'or, tot dient-li: "En el nom de Déu, de Sant Miquel, Sant Jordi i Sant Jaume, et faig cavaller; sigues agosarat, valerós i lleial", i li tocava tres cops a les espatlles amb l'espasa.

http://bo.kalipedia.com/kalipediamedia/historia/media/20070717/hisunivrsal/20070717klphisuni_69.Ees.SCO.png

Els nobles i els seus servents vivien en castells envoltats de muralles defensives. En un principi eren de fusta, però amb el temps es construïren de pedra. El senyor i la seva família vivia a la **torre de l'homenatge**, on s'ubicaven el gran saló i els dormitoris. La gran sala era el centre de la vida del castell: banquets, festes, balls..., però també servia per impartir justícia i rebre els pagesos que li lliuraven les rendes en espècies i diners. El mobiliari era escàs i auster: un llit al dormitori, tamborets, una taula amb cavallets, algun bagul... Per combatre el fred i amortir els sorolls, els nobles més rics decoraven les parets amb tapissos, però normalment es cobrien de guix i es pintaven.

<http://medieval.mrugala.net/Enluminures/Divers/Banquet.jpg>

L'alimentació de la noblesa era rica en proteïnes. Menjaven cereals (pa de blat, civada...), molt poques verdures i vegetals, ous, fruits secs, poca fruita, aviram (gallines, perdius...), i molta carn (porc, xai, cabra, poca vedella, i cacera). Condimentaven molt els aliments amb espècies: canyella, anís, pebre, gingebre, mostassa... El peix es deixava per a ocasions especials, com ara els dies d'abstinència i la Quaresma. Bevien llet, cervesa, vi, aigua... En els **banquets**, el menjar era ingerit principalment amb l'ajut de la cullera, la forquilla no va ser gaire utilitzada a l'Europa medieval. Es feia servir una mena de punyal a la taula. Abans i durant els banquets es rentaven les mans en unes palanganes.

http://3.bp.blogspot.com/_szqFqFkKnE/SIU_c9n8-1U/AAAAAAAAAQO/bHbj8Hf83dQ/s320/Miniatura+Torneo.jpg

En temps de pau els nobles no estaven fent la guerra organitzaven **banquets, torneigs, justes i caceres**. Els **torneigs** eren simulacres de batalles on un grup de nobles i cavallers formaven dos petits exèrcits enemics acordant abans unes normes bàsiques. Els cavallers sabien que acabarien ferits, esguerrats o morts i que podien perdre totes les seves riqueses. Les **justes** eren combats singulars, autèntics ajustaments de comptes entre dos cavallers. Empraven llargues llances amb l'objectiu de colpejar l'enemic i fer-lo caure del cavall. Normalment s'acabava amb la mort d'un dels contrincants o ambdós. Les **caceres** servien per ensinsitar-se i també per alimentar-se. Una altra diversió era **jugar als escacs**.

La noblesa vestien amb robes luxoses i de qualitat: bona llana, seda, velluts, pells, rics brodats en or... i portaven joies. Els colors solien ser molt vius i brillants i els més utilitzats eren els liles, escarlates, blaus, vermells, roses, grocs, púrpures, verds, negres i blancs (dol). Usaven el peiot –un abric folrat amb pell de conill–. Cobrien el cap amb barrets de diferents formes, com ara els cilíndrics i les toques. Això transmetia immediatament el rang de la persona. No hi havia gaire higiene personal i s'aprofitava l'estiu per anar al riu a prendre un bany. Els nobles disposaven d'unes banyeres amb aigua calenta, però no tenien vàters sinó latrines.

http://lh5.ggpht.com/_L083vbEpPKQ/RsbMo72HJOI/AAAAAAAAAPA/HpyIHGTmVb4/LUCIL_88_MEDIA.MUJERESHILANDO.jpg

La dama noble gaudia de certs privilegis com a dona. Era el centre de la llar i s'encarregava de l'educació dels seus fills (moltes dames sabien llegir i escriure, ciències i música) i de l'administració del castell en absència del seu espòs. Altres tasques eren brodar, teixir, cosir i dirigir els servents. Però no tenia llibertat per triar marit i el seu matrimoni, concertat pels pares, servia per tancar pactes polítics i ampliar els territoris del seu futur marit. Si restava soltera, solia ingressar en un monestir. No podien intervenir en política ni fer ús de la seva dot perquè pertanyia al pare, a l'espòs o al fill. Les úniques diversions que tenia eren assistir als torneigs, als balls i escoltar els trobadors recitar gestes d'herois.

Marca Ciències Socials 2n ESO. Ed. Vicens Vives

Els **membres de l'església** formaven part de l'**estament privilegiat** i eren molt poderosos. Cobraven impostos el delme (10%)- i no treballaven. L'Església catòlica fixava la majoria de les obligacions: resar, oir missa els diumenges, dejunar els dies assenyalats, confessar-se... El capellà batejava, casava, visitava els malats i enterrava els seus feligresos. També s'encarregava de l'ensenyament, d'assistir els pobres i els malalts i de protegir els perseguits. Si un cristià, fos noble o camperol, desobeïa les normes religioses, l'Església el podia castigar excomunicant-lo, és a dir, l'expulsava i se'n desentenia, essent així rebutjat per tots els membres de la comunitat, sota l'amenaça de ser també excomunicats si l'ajudaven.

http://www.cultureduca.com/images/histart/ora_et_labora.jpg

Durant l'Edat Mitjana la major part de la població vivia al camp. És per això que l'Església, a partir del segle XI, va començar a construir-hi monestirs. Un **monestir**, originàriament, fou una cel·la d'un sol monjo. Amb el decurs dels segles, els monjos es reuniren per viure en comunitat. En aquest sentit fou molt important la figura d'un monjo, Sant Benet de Núrsia, que va dictar un conjunt de normes que regulaven totes les activitats del monestir i que va rebre el nom de "**Regla**". S'establien les hores d'oració, la lectura de les Sagrades Escripures, la feina de cada monjo o monja, les hores de dormir, les visites... i tot en absolut silenci. El seu lema fou "**ora et labora**" ("resa i treballa").

CdA Empúries

Molts nois volien fer-se monjos, malgrat la duresa de la "Regla", perquè la vida al monestir era més fàcil que a l'exterior. La societat era molt poc protectora i per a la població més humil, la pagesia, el futur era d'una gran incertesa: les guerres senyorials, els capricis de la natura –ambdues coses ineludibles–, eren una amenaça que comportava misèria, fam i mort. A més, els monestirs havien estat fundats al llarg dels anys per alguns senyors feudals que els dotaren generosament de terres i, per tant, esdevingueren rics: no s'hi vivia amb el temor de la fam i, per una altra banda, si en aquella època era normal cercar el luxe i els plaers, tampoc hi faltarien medis per aconseguir-los dins la comunitat monàstica.

▲ Monje cisterciense ▲ Fraile franciscano ▲ Cartujo ▲ Dominico
<http://www.google.es/imgres?q=edad+media+vasallaje&num=10&um=1&hl=es&client=firefox-a&rls=org.mozilla.es->

Els monjos procedien de tots els estrats de la societat: des de fills de camperols que no sabien llegir ni escriure fins a fills de famílies nobles, que sabien que no heretarien el títol nobiliari però que gaudirien d'una vida sense mancances dins l'estament eclesiàstic. Normalment hi contribuïen amb una dot. Els fills il·legítims i els "serfs" (camperols no lliures) no podien ser admesos.

A l'ingressar al monestir els nois (a partir del 12 anys) rebien un hàbit, quelcom de roba interior, educació i instrucció religiosa. Després del període d'aprenentatge (**noviciat**), feien els **tres vots** o promeses: **d'obediència, de pobresa i de castedat**. Finalment es posaven l'hàbit que els identificava.

http://i2.qstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSKCSIAWvCa2dE3WcJY18-qGkvNNVTJcdaS8rZxX_gJz0fUXemQ

El dia, per als monjos, començava a mitjanit –*matines*– per resar a l'església. Dormien mig vestits al **dormitori** comunitari, una gran sal amb moltes finestres i uns paravents o cortines que solien separar l'habitació en petits habitacles, un per cada monjo; després tornaven al llit fins a les 6 –*prima*–. Cap a les 9 –*tercia*– s'anava a l'**església** a oir missa i a continuació es feia el **cabildo** a la **Sala Capitular**, una reunió de tots els monjos en la que es llegia cada dia un capítol de la **Regla** de S. Banet i on es decidien totes les qüestions importants que afectaven la vida de la comunitat. L'abat seia davant la porta de l'entrada.

<http://revueesshs.u-bourgogne.fr/territoiresduvin/docannexe/image/953/img-3.jpg>

Als volts de les 12 –*sexta*– els monjos es reunien al claustre, es rentaven les mans al **lavatori** i entraven al **refetor** o **menjador**, prop de la **cuina**, ocupant els seus respectius llocs i donant les gràcies. Seien davant de llargues taules on els encarregats passaven les plates amb el menjar. Durant el dinar, un monjo pujat al púlpit, llegia en veu alta la Bíblia o llibres sagrats. Durant els àpats no es podia parlar. Havent dinat gaudien d'una mica de temps lliure. L'espai habitual per a l'esbarjo era el **claustre**: un lloc tranquil, ple de plantes i llum que convidava al passeig, a la reflexió, a la lectura o intercanviar algunes frases. Cap a les 6 de la tarda es servia un sopar lleuger, i a les 7 es cantaven les **completes**, a l'església. Al voltant de les 9, els monjos es retiraven a dormir.

<http://t0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcQqNer6UC20kQlffYnx4nPouT5H3V7pAyXUfUvyE2C7WbAU5rX6g>

L'oració, l'estudi i la lectura dels "llibres sants" eren molt importants per a l'esperit dels monjos. Durant molts segles van ser els monestirs els únics centres de cultura en una època plena d'agitació, de violència i d'invasions. Era a les **biblioteques** dels monestirs on es conservaven les obres dels grans escriptors clàssics, dels primers Pares de l'Església, els Evangelis, tractats de Teologia, històries i vides dels sants... També copiaven i traduïen tractats de medicina, botànica... del món clàssic i àrab. Tots aquests llibres eren copiats a mà pels monjos, i decorats amb precioses il·lustracions. El lloc on feien aquestes tasques era l'**escriptorium**.

http://t0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcRzGTajr4MRrPwQsUSMkmyihUF1DXRr_WnSiQAUkrinsAY9XI

A més d'estudiar, cada monjo havia d'encarregar-se d'una part del treball diari del monestir. El pare espiritual dels monjos era l'**abat**, però hi havia altres càrrecs: el degà (vigilava l'assistència als oficis religiosos), el bibliotecari (l'encarregat de la biblioteca i de la secretaria), el sagristà (cuidava l'església), el tresorer (a càrrec del diner i el subministrament), el cellerer (menjar i avituallament emmagatzemat al **celler**), l'hostaler (encarregat de la casa d'hostes o **hospital**), el refetorer (a càrrec del menjador), l'infermer (cuidava els monjos malats o ancians a la **infermeria**), l'almoier (a càrrec de les almoines i de l'escola de la caritat), el camarlenc (a càrrec de les robes dels monjos)...

La majoria d'aliments provenien dels seus **horts**. Menjaven de forma frugal, és a dir, bastant poc. El menjar consistia en una sopa, pa i un plat de verdures. La carn i el peix només es menjava en ocasions molt especials (el peix especialment durant els dies d'abstinència i Quaresma), però hi solia haver formatge, ous i fruita. Per beure, aigua, vi i cervesa.

En relació amb la higiene era molt important la neteja corporal. El dissabte es rentaven els peus i es tallaven les ungles. La cara i les mans se les havien de rentar diàriament. Els banys eren molt menys freqüents: dos cops a l'any, abans de Nadal i de Pasqua. Cada monjo afaitava l'altre, però poques vegades (aproximadament unes 14 vegades a l'any).

<http://historiaeuropa.files.wordpress.com/2010/03/monasterio-2.jpg?w=300&h=233>

Els edificis del monestir es construïen al voltant d'un jardí quadrat, anomenat **claustre** on els monjos passejaven, meditaven... El lloc més important era l'**església**. El **dormitori s'ubicava** prop de l'església i normalment al primer pis. A l'hora de dinar es reunien al **menjador o refetor** on hi havia el **púlpit**. Els monjos menjaven en absolut silenci. Prop del menjador, un **lavatori** i la **cuina amb magatzems** a sota. No hi havia calefacció, però solien disposar d'una habitació, el **calefactor**, on podien anar a escalfar-se durant una estona. Cada dia els monjos es reunien a la **sala capitular** per parlar dels assumptes del monestir. També hi havia **tallers, estables, infermeria, celler... el cementiri i la casa de l'abat**.

http://i0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcTs_3Q32wdw1H-er8T3Ww7vLcvUeUdEilP9teOurN-AWCerAc92uQ

La vida dels **laboratores** (camperols, servents, artesans...) era molt dura i miserable, essent la majoria analfabets. Tots els que treballaven a les terres del senyor pertanyien a l'estament dels **serfs**. Per una banda hi havia els **serfs domèstics**, els quals no disposaven de llibertat personal, no podien posseir béns ni contreure matrimoni sense autorització del senyor. A canvi rebien aliment i aixopluc. Per una altra, els **serfs de la gleba** (amb les càrregues més pesades), persones no lliures que a més estaven lligats a la terra que conreaven sense poder-la abandonar, i si aquesta era venuda, passaven a dependre del nou propietari. Se'ls podia comprar i vendre com si fossin un objecte. Aquesta condició era hereditària per a tots els serfs.

https://phares.ac-rennes.fr/fichiers/classespresse_2009/usagers/0291103S1/images/paysan.jpg

Hi havia un tercer grup de pagesos, els **jurídicament lliures**, que podien tenir en arrendament terres comunals o les d'un veí i, si demanaven permís al senyor, podien reclamar algun tros de terra sense conrear i treballar-lo per al seu propi benefici. També tenien la possibilitat de comprar terres. El ser lliures els permetia circular lliurement, abandonar el feu, casar-se sense demanar permís al senyor o al rei, posseir armes i dur-les a sobre. Tots els camperols podien ser cridats a la guerra pel seu senyor: els serfs de la gleba lluitaven portant les seves eines del camp; els pagesos lliures les seves pròpies.

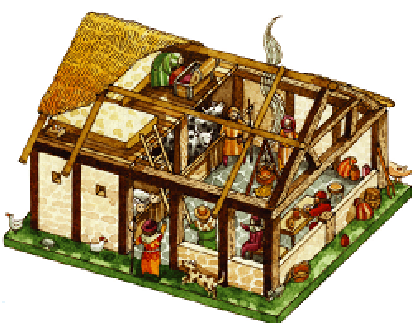

També tenien la categoria de homes lliures els **artesans**. Es dedicaven la major part del temps als seus oficis: moliners, ferrers, sostradors, carreters, ferrers... Però tots els **“laboratores”** –de qualsevol condició– devien pagar al senyor tributs i prestacions en moneda, una part de la collita i del bestiar, i de vegades, també objectes de producció domèstica (articles de fusta o peces de tela...). També havien de fer servir el molí, el forn i la premsa del senyor pagant un impost establert. A tot això s'ha d'afegir la prestació d'uns tres dies de treball no remunerat a la reserva senyorial o al castell (reparacions, dies de llaurada, serveis domèstics...). I no hem d'oblidar que també pagaven el **delme** a l'Església o al monestir.

http://3.bp.blogspot.com/_xdUJ_1vZes7q/SZ2w39IAhII/AAAAAAAAAc8/8VgaHlUKCwU/s400/el+feudo.jpg

Els camperols vivien en el feu del senyor, en petits poblets. El senyor els concedia uns trossos de terra, anomenats masos, per a la seva manutenció. Els boscos eren propietat del senyor i li havien de demanar permís o pagar un impost per caçar o a fer llenya. Els camperols eren **autosuficients**, és a dir, produïen tot el que els era necessari. El comerç gairebé no existia i s'utilitzava el troc o intercanvi de productes en excedent. Els camperols treballaven de sol a sol, patien freqüents epidèmies (mala higiene i pèssimes condicions sanitàries) i guerres provocades pels senyors feudals. En aquest cas veien llurs terres devastades, el bestiar mort i els llogarrets cremats.

<http://historiaeuropa.files.wordpress.com/2010/03/casacampesina.png>

Les cases dels camperols eren rudimentàries: fetes de fusta, guix, fang, branques i vímet. Les teulades es feien amb canyes del riu que es lligaven amb cordes i estakes. No eren gaire resistents, feia fred i patien el perill constant d'incendis. Solien ser força petites, però sovint tenien un petit hort amb hortalisses, llegums i fruites. L'interior de la casa constava d'una sola habitació amb dos espais. Un feia d'estable i magatzem alhora, i l'altre, era l'habitatge pròpiament, on hi menjaven i dormien. Cada dia el menjador i el dormitori es muntaven i desmuntaven. El calor dels animals els servia de calefacció a l'hivern. Solia tenir llar de foc. Els **mobles** eren escassos i molt senzills.

<http://t3.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcTkQgDF9js2-Tl6MKKA78tZcOVXhEUEU1yBNHBLZfLqur2NgXwr>

Acostumaven a menjar poc i malament: l'aliment principal era el pa morè (de sègol) del que se'n consumia més de quilo i mig al dia (el 70% de la ració alimentària diària). El pa s'acompanyava amb formatge de cabra o d'ovella (com a proteïna). Quan no es disposava de plat o coberts el pa es feia servir com a utensili. També menjaven ous, llet, farinetes, fruita (pomes, cireres, maduixes...), verdures i llegums, en sopa o puré. La carn era molt cara i només es consumia en dates molt assenyalades (Nadal...).

El peix (sardines, congres, anguiles...) també era un aliment escàs, perquè el senyor no permetia pescar al riu i el peix de mar, conservat en sal, era molt car. Les principals begudes eren la cervesa i el vi.

http://t3.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcR1kUCDI2WEQvmlQDypT8T5V27lljg3q5FMulsA2Kl_1-47dGg

Cuinaven amb greix animal (al nord d'Europa) i amb olis vegetals, en especial el d'oliva (a la Mediterrània). Empraven plantes aromàtiques (farigola, romaní...) en lloc d'espècies (pebre, safrà...) perquè eren cares.

El parament més utilitzat pels camperols fou: escudelles, culleres, ganivets, forquilles. Els plats gairebé no s'empraven.

Per **conservar** els aliments normalment s'**assecaven** exposant-los al vent (en climes nòrdics) o a la calor del sol (sud d'Europa). També solien **salar** el peix i la carn. Per dissimular el mal sabor de la carn (en mal estat), li afegien salses d'all o ceba. Altres sistemes eren el **fumat**, la **salmorra**, posar en **vinagre** o la **fermentació**.

http://t3.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcS5K_2S60Hwe_f4-wV5dkMs-C44NSf-aW6FKmxQI8jKp1jnRti-PA

La roba solia ser de llana. Els homes portaven una caputxa que els tapava el cap a l'hivern, una camisa també de llana o lli. La túnica la recollien amb un cinturó de pell quan estaven treballant, a sota portaven uns pantalons agafats amb un cordill corredís. Les mitges eren de llana i agafades amb lligacames. Quan estaven al camp solien portar botes. Les dones portaven el cabell llarg o recollit amb trenes, i se'l tapaven amb una còfia o un vel. Els seus vestits eren de llana a l'igual que el mantell, les mitges i la camisa que portaven a sota (també podia ser de lli). Les sabates podien ser de pell. A l'hivern també utilitzaven pells per abrigar-se.

<http://wapedia.mobi/thumb/82ed508/es/fixed/279/217/Araire-13th.jpg?format=jpg>

Tothom participava en les tasques agrícoles. El treball als camps seguia el ritme de les estacions de l'any. A l'hivern es mataven alguns porcs i vaques, i les dones conservaven la carn en sal, fumaven els pernills i feien embotits. L'hivern solia ser dur, i de vegades havien de racionar els aliments. A l'estiu era quan hi havia més feina: la collita del blat i del sègol, lligar les garbes, emmagatzemar el cereal, eixugar-lo... A més també havien de dedicar dos o tres dies a les feines agrícoles de les terres del senyor. Els pagesos sempre depenien de la climatologia i això els feia vulnerables a patir fam, emmalaltir i morir de gana. Tenien poques eines agrícoles: l'aixada, la falç, la dalla i l'arada tradicional...

La majoria de les camperoles eren analfabetes amb una vida molt dura. A més de fer la feina de casa, ajudaven en les tasques agrícoles, tenien cura de l'hort i de l'aviram, fabricaven el pa, la cervesa i el vi, rentaven la roba al riu, filaven, teixien i confeccionaven els vestits amb fil i llana d'ovella..., i educaven llurs fills. Els infants ajudaven els pares i no rebien educació, simplement unes quantes oracions i les creences del cristianisme. Alguns nois anaven a l'escola parroquial o a la del monestir. Les noies no hi assistien perquè la seva fi era el matrimoni, tenir cura dels fills, de la casa... L'edat per casar-se eren els 12 o 14 anys

<http://knol.google.com/k/-/1nt2tw69bo2xt/vpu954/cantigas-juego-de-pelota.jpg>

Els vilatans i pagesos (els "laboradores") no tenien gaire temps per divertir-se. Celebraven les festes (Nadal, Pasqua...) i les processons de l'església, però els agradava molt la lluita i els jocs de pilota — la **palma** i la "**soule**" en serien un exemple—. El **joc de la palma** consistia en dividir el terreny en dos camps que comportessin dificultats diferents. Els uns havien de conservar el millor camp i els altres havien d'aconseguir arribar-hi. El **joc de la soule** consistia en retornar una pilota, una bola de fusta... a un lloc determinat. Es practicava camp a través, als boscos, als prats... Llarguíssimes curses entretallades per baralles bastant ferotges — *mêlées*— (segurament el precursor del rugby). Els nens i nenes havien de treballar, però jugaven a fet i amagar al bosc, entre d'altres jocs tradicionals.

http://2.bp.blogspot.com/_qB8i9RaOMBM/SYm8UBhe5-I/AAAAAAAAHBY/Jbr3cEie19q/s320/untitled.bmp

El costum higiènic romà d'anar a les termes a banyar-se va caure en l'oblit. Per una banda, l'Església considerava els banys un luxe i un pecat; i per una altra, les grans epidèmies medievals van fer pensar que l'aigua era la responsable dels contagis. Aleshores començà l'època del bany "en sec", és a dir, només es rentaven la cara i les mans. Això no vol dir que la gent no es banyés, sinó que en feia un menor ús. Moltes ciutats del segle XIII tenien banys públics, amb tines d'aigua calenta on hi cabien 2 o 3 persones.

L'orina era recollida al carrer i guardada en gerres. Se'n feia molts usos: per rentar la roba i emblanquir-la (pel seu amoníac) i també per a la higiene bucal.

<http://www.google.es/imgres?q=edad+media&um=1&hl=es&client=firefox-a&sa=N&rls=org.mozilla:es->

Un dels principals problemes dels pobles i ciutats medievals fou la manca de clavegueram i de neteja als carrers. Hi havia fosses i pous negres on hi abocaven els detritus, la qual cosa feia augmentar el perill de contaminació de l'aigua potable i patir infeccions. Existien latrines públiques, però hi havia el costum de llençar-ho tot al carrer: les femtes, les restes de menjar i les aigües residuals es barrejaven i circulaven pels canals centrals dels carrers. Els animals també hi campaven lliurement, especialment els porcs, que es menjaven tota la brutícia que hi trobaven. Hi havia, doncs, un considerablement el risc de patir greus malalties.

http://coneixemelgotic.blogspot.com/2009_04_01_archive.html

La majoria de la població medieval guaria les seves malalties a casa, amb herbes remeieres i cures populars que les mares transmetien a les filles; o bé sol·licitava els serveis d'un curandero perquè, en realitat, hi havia molt pocs metges. Era una època en què una forta diarrea podia ser mortal i l'esperança de vida era de 30 anys. Hi havia una gran mortalitat infantil i moltes mares morien al moment del part. Algunes ciutats tenien hospitals on els cirurgians practicaven sagnies (extreure sang al malat), amputacions greus, entre altres intervencions. Els metges diagnosticaven les malalties: el còlera, el tètanus, la bogeria, la melangia, gota, tallar hemorràgies... Aspectes com el confort, la higiene, la nutrició i el descans ja es tenien en compte.